Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 2. junija 2016 *

„Neizpolnitev obveznosti države — Zračni promet — Uredba (EGS) št. 95/93 — Dodeljevanje slotov na letališčih Evropske unije — Člen 4(2) — Neodvisnost koordinatorja — Pojem ‚zainteresirana stranka' — Organ za upravljanje letališča — Funkcionalna ločitev — Sistem financiranja"

V zadevi C-205/14,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 258 PDEU, vložene 24. aprila 2014,

Evropska komisija, ki jo zastopata P. Guerra e Andrade in F. Wilman, agenta,

tožeča stranka,

proti

Portugalski republiki, ki jo zastopata L. Inez Fernandes in V. Moura Ramos, agenta,

tožena stranka,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik četrtega senata v funkciji predsednika petega senata, D. Šváby (poročevalec), A. Rosas, E. Juhász in C. Vajda, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 11. junija 2015,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 17. septembra 2015

izreka naslednjo

Sodbo

1 Evropska komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi, da Portugalska republika s tem, da ni zagotovila funkcionalne in finančne neodvisnosti koordinatorja za dodeljevanje slotov, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 4(2) Uredbe Sveta (EGS) št. 95/93 z dne 18. januarja 1993

* Jezik postopka: portugalščina.

o skupnih pravilih dodeljevanja slotov na letališčih Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 2, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 545/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 (UL L 167, str. 24) (v nadaljevanju: Uredba št. 95/93).

Pravni okvir

Pravo Unije

2 V drugi, peti, šesti, osmi in deseti uvodni izjavi Uredbe št. 95/93 je navedeno:

„[…] dodeljevanje slotov na preobremenjenih letališčih temelji na nevtralnih, preglednih in nediskriminatornih pravilih;

[…]

[…] država članica, pristojna za koordinirano letališče, zagotovi imenovanje koordinatorja, čigar nevtralnost je nedvomna;

[…] preglednost informacij [je] bistveni element pri zagotavljanju objektivnega dodeljevanja slotov;

[…]

[…] politika Skupnosti [je] omogočati konkurenco in spodbujati vstop na trg; […] ti cilji terjajo močno podporo prevoznikom, ki nameravajo začeti opravljati letalske storitve na progah znotraj Skupnosti;

[…]

[…] potrebne [bi bile] tudi določbe, ki bi omogočale nove vstope na trg Skupnosti.“

3 Člen 2 te direktive med drugim vsebuje naslednje opredelitve pojmov:

„V tej uredbi:

(a) ‚slot‘ je dovoljenje, ki ga da koordinator v skladu s to uredbo, za uporabo celotnega obsega letališke infrastrukture, potrebnega za opravljanje zračnega prevoza na koordiniranem letališču na določen datum in ob določenem času za namen pristajanja ali vzletanja, kakor ga dodeli koordinator v skladu s to uredbo;

[…]

(g) ‚koordinirano letališče‘ je katero koli letališče, za pristanek ali vzlet, na katerem mora letalski prevoznik ali katerikoli drug letalski operator imeti slot, ki mu ga dodeli koordinator, razen državniških letov, pristankov v sili in humanitarnih letov;

[…]

(j) ‚organ za upravljanje letališča‘ je organ, ki ima skupaj z drugimi dejavnostmi ali drugače v skladu z nacionalnimi zakoni ali drugimi predpisi nalogo, da upravlja letališke zmogljivosti ter koordinira in nadzoruje dejavnosti raznih prevoznikov, prisotnih na zadevnem letališču ali v sistemu letališč;

[…]“

4 Člen 4 iste uredbe, naslovljen „Usklajevalec reda letenja in koordinator“, določa:

„1. Države članice, odgovorne za […] koordinirano letališče, zagotovijo, da se kot […] letališki koordinator imenuje usposobljena fizična ali pravna oseba po posvetu z letalskimi prevozniki, ki redno uporabljajo letališče, njihovimi predstavniškimi organizacijami in organom za upravljanje letališča ter koordinacijskim odborom, če tak odbor obstaja. Isti […] letališki koordinator se lahko imenuje za več kot eno letališče.

2. Država članica, odgovorna za […] koordinirano letališče, zagotovi:

[…]

(b) neodvisnost koordinatorja na koordiniranem letališču tako, da se koordinator funkcionalno loči od katere koli posamezne zainteresirane stranke. Sistem financiranja koordinatorjevih dejavnosti mora biti tak, da zagotavlja neodvisni status koordinatorja;

(c) da koordinator deluje v skladu s to uredbo nevtralno, nediskriminatorno in transparentno.

[…]

5. Koordinator je edina oseba, odgovorna za dodeljevanje slotov. Slote dodeli v skladu z določbami te uredbe in predvidi, da se ob izrednem dogodku sloti lahko dodelijo tudi izven uradnih ur.

6. […] Koordinator spremlja skladnost operacij letalskih prevoznikov s sloti, ki so jim dodeljeni. To preverjanje skladnosti se opravlja v sodelovanju z organom za upravljanje letališča in s službami za kontrolo zračnega prometa, pri čemer se upoštevajo čas in drugi ustrezni parametri v zvezi z zadevnim letališčem. […]

[…]

8. Koordinator na zahtevo in v razumnem času da brezplačno na razpolago naslednje informacije v pregled zainteresiranim strankam, zlasti članom koordinacijskega odbora ali opazovalcem v njem, v pisni obliki ali v katerikoli drugi lahko dostopni obliki [o]:

(a) historičnih slotih vseh letalskih prevoznikov letališča, razvrščenih po posameznih letalskih prevoznikih in v časovnem zaporedju,

(b) zahtevan[ih] časovn[ih] blok[ih] (prvotne vloge) vseh letalskih prevoznikov, razvrščen[ih] po posameznih letalskih prevoznikih in v časovnem zaporedju,

(c) vseh dodeljenih slotih in zavrnjenih zahtevkih za slote vseh letalskih prevoznikov, razvrščenih po posameznih letalskih prevoznikih in v časovnem zaporedju,

(d) preostalih razpoložljivih slotih,

(e) popolnih podatkih o merilih dodeljevanja.“

5 Člen 5(1) Uredbe št. 95/93 določa:

„Na koordiniranem letališču odgovorne države članice zagotovijo, da se ustanovi koordinacijski odbor. Isti koordinacijski odbor se lahko imenuje za več kot eno letališče. Članstvo v tem odboru je odprto vsaj za letalske prevoznike, ki redno uporabljajo zadevno(a) letališče(a) in njihove predstavniške organizacije, zadevni organ za upravljanje letališča, zadevne službe za kontrolo zračnega prometa in predstavnike splošnega letalstva, ki redno uporabljajo letališče.

[…]“

Portugalsko pravo

6 V členu 1(1) Decreto-Lei n º 109/2008 (uredba z zakonsko močjo št. 109/2008) z dne 26. junija 2008 (*Diário da República*, prva serija, št. 122 z dne 26. junija 2008, str. 3965) so v skladu z določbami Uredbe št. 95/93 določena koordinirana letališča.

7 V členu 1(2) in (4) te uredbe z zakonsko močjo je družba Aeroportos de Portugal SA (v nadaljevanju: ANA) določena za nacionalnega koordinatorja za dodeljevanje slotov na koordiniranih letališčih. ANA, gospodarska družba zasebnega prava, je tudi organ za upravljanje portugalskih letališč.

8 Člen 5 te uredbe z zakonsko močjo, naslovljen „Neodvisnost“, določa:

„1. [Družba ANA] pri izvajanju svojih funkcij […] nacionalnega koordinatorja za dodeljevanje slotov z ustrezno ločitvijo zagotovi, da je ta dejavnost neodvisna od njene dejavnosti upravljavca letališča.

2. Za namene iz prejšnjega odstavka [družba ANA] to neodvisnost zagotavlja vsaj na funkcionalni ravni in ima posebno računovodstvo za dejavnosti v zvezi s koordiniranjem slotov, ki je strogo ločeno od računovodstva za druge dejavnosti.“

9 Člen 8 uredbe z zakonsko močjo št. 109/2008, naslovljen „Nadzor in spremljanje“, določa:

„1. Za nadzor in spremljanje dodeljevanja slotov ter za spremljanje njihove uporabe s strani letalskih prevoznikov je zadolžen Instituto Nacional de Aviação Civil IP [(nacionalni inštitut za civilno letalstvo, Portugalska)].

[…]

4. Nacionalni inštitut za civilno letalstvo poleg tega nadzira spoštovanje pogojev in zahtev v zvezi z neodvisnostjo iz člena 5; za to lahko za preveritev neobstoja denarnih tokov med izvajanjem storitev koordinacije slotov in drugimi dejavnostmi zadolži neodvisnega revizorja.“

10 Člen 9 te uredbe z zakonsko močjo, naslovljen „Kršitve“, določa:

„1. Pri uporabi sistema kršitev v civilnem letalstvu, ki je bil potrjen z uredbo z zakonsko močjo št. 10/2004 z dne 9. januarja 2004, se za zelo resne kršitve štejejo ti primeri:

(a) neobstoj funkcionalne ločitve, v okviru družbe ANA […], med dejavnostjo upravljavca letališča […] in dejavnostjo nacionalnega koordinatorja za dodelitev slotov;

(b) neobstoj računovodske ločitve, v okviru družbe ANA […], med dejavnostmi, povezanimi s koordinacijo slotov in drugimi dejavnostmi;

[…]“

11 Člen 10 uredbe z zakonsko močjo št. 109/2008 v zvezi z obravnavanjem kršitev določa:

„1. Nacionalni inštitut za civilno letalstvo vzpostavi in vodi postopke za kaznovanje kršitev iz te uredbe z zakonsko močjo ter nalaga ustrezne globe in stranske sankcije.

[…]“

12 Člen 11 te uredbe z zakonsko močjo, naslovljen „Pristojbine“, določa:

„1. Za storitev koordinacije in dodeljevanja slotov se kot nadomestilo za njihovo uporabo naloži pristojbina za dodelitev slotov, ki se plača hkrati s pristojbinami za pristanek in vzlet za vsak posamezen let in je določena z odlokom ministra, pristojnega za civilno letalstvo.

[…]

3. Pristojbina iz odstavka 1 je prihodek družbe ANA […].“

13 Portugalska republika je z Resolução do Conselho de Ministros n º 111-F/2012 (sklep sveta ministrov) (*Diário da República*, prva serija, št. 251 z dne 28. decembra 2012) odločila, da se do 100 % osnovnega kapitala družbe ANA, katere lastnica je bila, prenese na družbo VINCI-Concessions SAS. Na podlagi tega sklepa je bila družba ANA 21. februarja 2013 privatizirana.

Predhodni postopek

14 Na podlagi informacij o dodeljevanju slotov na portugalskih letališčih je Komisija 30. aprila 2012 Portugalski republiki poslala uradni opomin, v katerem je trdila, da oddelek, ki je bil v okviru družbe ANA ustanovljen za opravljanje nalog koordinatorja za dodeljevanje slotov (v nadaljevanju: DCNS), ne izpolnjuje zahtev po neodvisnosti iz člena 4(2) Uredbe št. 95/93.

15 Komisija je med drugim navedla, da zato, ker je DCNS oddelek družbe ANA, ni funkcionalne ločitve v smislu člena 4(2)(b) te uredbe. Poleg tega naj financiranje oddelka DCNS ne bi bilo ustrezno za zagotavljanje njegove neodvisnosti. Taka neodvisnost naj bi bila bila namreč lahko zagotovljena samo, če bi imel oddelek DCNS lastno računovodstvo in proračun. Vendar pa je po navedbah Komisije oddelek DCNS v celoti financirala družba ANA, pristojbina za dodelitev slotov, določena v členu 11 uredbe z zakonsko močjo št. 109/2008, pa ni bila nikoli uvedena.

16 Portugalska republika je odgovorila z dopisom z dne 19. julija 2012. V njem opozarja na člen 5 uredbe z zakonsko močjo št. 109/2008, v skladu s katerim družba ANA zagotavlja, da je dejavnost upravljavca letališča neodvisna od njenih nalog, ki jih ima kot koordinator za dodeljevanje slotov.

17 Po mnenju Portugalske republike oddelek DCNS, čeprav je sestavni del družbe ANA, dejavnost koordinatorja opravlja neodvisno, ker razpolaga z lastnimi človeškimi viri in računovodstvo vodi ločeno od družbe ANA. Zaradi tega naj bi bila neodvisnost koordinatorja zagotovljena tako na funkcionalni kot na finančni ravni.

18 Ker je Komisija ocenila, da ta odgovor ni bil zadovoljiv, je Portugalski republiki 25. januarja 2013 poslala obrazloženo mnenje, v katerem je ponovila že prej navedene očitke, in to državo članico pozvala, naj v roku dveh mesecev od prejema tega mnenja predloži stališča.

19 Portugalska republika je 27. marca 2013 odgovorila, pri čemer je vztrajala pri svojih prvotnih stališčih. Vendar pa je priznala, da po privatizaciji družbe ANA obstaja potreba po ustanovitvi novega organa, ki bo skrbel za koordinacijo slotov, in navedla, da bo zagotovila ustanovitev tega novega organa. Kasneje je predložila informativno gradivo v zvezi z ustanovitvijo tega organa.

20 Ker je Komisija menila, da odgovori na obrazloženo mnenje niso zadovoljivi, je vložila to tožbo.

Tožba

21 Komisija navaja, da Portugalska republika v nasprotju s členom 4(2) Uredbe št. 95/93 ne zagotavlja funkcionalne in finančne neodvisnosti koordinatorja za dodeljevanje slotov.

Prvi očitek: funkcionalna ločitev koordinatorja od katere koli posamezne zainteresirane stranke

Trditve strank

22 V prvem očitku Komisija Portugalski republiki očita, da ni zagotovila neodvisnosti kooordinatorja s funkcionalno ločitvijo od katere koli posamezne zainteresirane stranke, kot se to zahteva s členom 4(2) Uredbe št. 95/93.

23 Navaja, da je treba to določbo razlagati široko, glede na cilj te uredbe. V tem smislu naj bi bila neodvisnost koordinatorja namenjena uresničevanju prepovedi diskriminacije, zagotavljanju neodvisnosti koordinatorja in preglednosti informacij, preprečevanju neenake razdelitve prednosti, ki jih prinaša liberalizacija, in izkrivljanja konkurence, zagotavljanju učinkovitosti upravljanja slotov in omogočanju dostopa novih operaterjev na trg Evropske unije.

24 Pojem „neodvisnost“ po mnenju Komisije pomeni, da mora imeti koordinator položaj, ki mu omogoča, da svoje dejavnosti opravlja povsem svobodno in avtonomno, brez kakršnih koli navodil in pritiskov. Iz osrednje vloge koordinatorja pri dodeljevanju slotov naj bi namreč izhajalo, da že tveganje, da ne bo mogel delovati popolnoma svobodno, zadošča za to, da je neodvisno izvajanje njegovih dejavnosti ovirano.

25 Komisija v zvezi z zahtevo po funkcionalni ločitvi pojasnjuje, da izraz „katere koli posamezne zainteresirane stranke“ iz člena 4(2)(b) Uredbe št. 95/93, ki ga je treba razlagati široko, označuje ne samo letalske prevoznike, na katere odločitve koordinatorja vplivajo neposredno, ampak vsako osebo, ki bi lahko imela interes za to, kako koordinator na koordiniranem letališču dodeljuje slote. V zvezi s tem poudarja, da je treba organ za upravljanje zadevnega letališča, ki ima lahko tak interes, na primer zaradi dobička, ki ga v obliki letaliških pristojbin ustvarja dejavnost koordiniranja slotov, avtomatično šteti za zainteresirano stranko, ne da bi bilo treba dokazati obstoj takega interesa. Zato naj bi bilo nujno, da je koordinator neodvisen od tega organa za upravljanje letališča.

26 V tem primeru pa naj bi uredba z zakonsko močjo št. 109/2008 uvedla le splošno pravilo, namenjeno zagotovitvi neodvisnosti koordinatorja. Ker je družba ANA na podlagi te uredbe z zakonsko močjo sama koordinator, mora po mnenju Komisije tudi zagotavljati neodvisnost dejavnosti koordinatorja od dejavnosti organa za upravljanje letališča. V zvezi s tem Komisija trdi, da Portugalska republika ni mogla pojasniti, po eni strani, kako je družba ANA zagotovila neodvisnost dejavnosti oddelka DCNS, ki je sestavni del družbe ANA, s katero si deli osebje in prostore, od družbe ANA in, po drugi, katera jamstva obstajajo v zvezi s tem.

27 Poleg tega Komisija poudarja, da Código português das sociedades comerciais (portugalski zakonik o gospodarskih družbah) določa, da upravni odbor delniške družbe, kot je družba ANA, upravlja njene dejavnosti, kar pomeni, da letno poročilo in letne računovodske izkaze njenih oddelkov, kot je oddelek DCNS, preverja ta odbor, zaradi česar DCNS svoje dejavnosti ne more opravljati avtonomno in ločeno od te družbe.

28 Portugalska republika trdi, da oddelek DCNS izpolnjuje zahteve iz člena 4(2) Uredbe št. 95/93. Trdi, da družbe ANA kot organa za upravljanje letališča ni mogoče šteti za zainteresirano stranko, od katere bi moral biti oddelek DCNS ločen, in da je treba, ker Uredba št. 95/93 ne določa, kdo se šteje za zainteresirano stranko, presojo opraviti za vsak primer posebej, česar pa Komisija ni nameravala opraviti.

29 V tej zadevi naj bi se za opredelitev družbe ANA za zainteresirano stranko zahtevala določitev in konkretna presoja njenega neposrednega ali posrednega interesa za postopek dodeljevanja slotov. Družba ANA, ki je organ za upravljaje letališča, pa naj bi imela od dejavnosti koordinacije slotov le posredne koristi, povezane le s pobiranjem letaliških pristojbin, ki so odvisne od števila uporabnikov. Zaradi tega naj bi bilo malo verjetno, da bi družba ANA posamično favorizirala enega ali drugega uporabnika letališča, saj od tega ne bi imela nobenega dobička. Drugače naj bi bilo, če bi bila družba ANA udeležena v kapitalu kakega letalskega prevoznika, kar pa ni tako.

30 Ker domneva, da bi bilo družbo ANA mogoče šteti za zainteresirano stranko, naj bi Portugalska republika zagotavljala neodvisnost koordinatorja, ki je določena v členu 4(2)(b) Uredbe št. 95/93. Po mnenju te države članice se s to določbo ne zahteva, da mora biti koordinator pravna oseba, ki je ločena od organa za upravljanje letališča, ampak se zahteva le funkcionalna ločitev. Družba ANA in oddelek DCNS pa naj bi bila funkcionalno ločena, ker ima oddelek DCNS dejansko tehnično, funkcionalno, organizacijsko in upravljavsko avtonomijo v zvezi z dejavnostmi, ki so povezane z dodeljevanjem slotov, zaradi česar njegove odločitve niso nikakor odvisne od nobene presoje ali potrditve družbe ANA.

Presoja Sodišča

31 V skladu s členom 4(2)(b), prvi stavek, Uredbe št. 95/93 zadevna država članica zagotovi „neodvisnost koordinatorja na koordiniranem letališču tako, da se koordinator funkcionalno loči od katere koli posamezne zainteresirane stranke“.

32 Zato je treba v okviru prvega očitka preizkusiti, ali je treba za družbo ANA kot organ za upravljanje letališča šteti, da je „zainteresirana stranka“ v smislu te določbe, in če je odgovor pritrdilen, ali je Portugalska republika predvidela jamstva, ki so potrebna za zagotovitev funkcionalne ločitve koordinatorja od te zainteresirane stranke.

33 Uvodoma je treba ugotoviti, da Uredba št. 95/93 ne vsebuje niti opredelitve pojma „funkcionalna ločitev“ od koordinatorja niti opredelitve pojma „katera koli posamezna zainteresirana stranka“, od katere mora biti ta koordinator ločen. Da bi se opredelila vsebina teh pojmov, je treba zato upoštevati ne zgolj besedilo člena 4(2)(b), prvi stavek, Uredbe št. 95/93 in cilj neodvisnosti koordinatorja od katere koli posamezne zainteresirane stranke v smislu te določbe, temveč tudi zahteve, ki so določene v členu 4(2)(c) te uredbe. V tej določbi je namreč pojasnjeno, da „koordinator deluje v skladu s to uredbo nevtralno, nediskriminatorno in transparentno“, pri čemer so ti trije elementi značilni za neodvisnost funkcije koordinatorja.

34 Na prvem mestu, v zvezi z nevtralnostjo koordinatorja iz pete uvodne izjave Uredbe št. 95/93 izhaja, da mora biti „nedvomna“. Ni sporno, da mora biti ta zahteva izpolnjena v razmerju do katere koli posamezne zainteresirane stranke.

35 Na drugem mestu je treba poudariti, da iz šeste uvodne izjave Uredbe št. 95/93 izhaja, da je preglednost informacij „bistveni element pri zagotavljanju objektivnega dodeljevanja slotov“.

36 Na tretjem mestu, da bi se koordinatorju omogočilo učinkovito uresničevanje ciljev Uredbe št. 95/93, se zaradi objektivnosti postopka dodeljevanja slotov zahteva, da se naloge, ki mu jih ta uredba daje, izvajajo brez kakršnega koli pritiska.

37 Za funkcionalni pristop k neodvisnosti koordinatorja je torej, med drugim, značilna obveznost objektivnega in preglednega dodeljevanja slotov vsakemu, ki za dodelitev slota zaprosi.

38 V zvezi s pojmom „katera koli posamezna zainteresirana stranka“ Komisija trdi, da je treba ta pojem razlagati široko, tako da zajema širok krog oseb, med katerimi je tudi organ za upravljanje letališča.

39 Portugalska republika, nasprotno, trdi, da je treba presojo, ali gre za zainteresirano stranko, opraviti za vsak primer posebej, na podlagi konkretne preučitve, tako da bi morala Komisija dokazati, da ima v tej zadevi organ za upravljanje letališča interes za dodelitev slotov.

40 Zadnjenavedeni argument pa je treba že na začetku zavrniti. Z vidika namena člena 4(2)(b), prvi stavek, Uredbe št. 95/93, da se zagotovi nedvomna nevtralnost koordinatorja, je treba namreč ugotoviti, da se želi s to določbo izključiti kakršnokoli tveganje, da koordinator svojih nalog ne bi opravljal neodvisno.

41 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je treba za „katero koli posamezno zainteresirano stranko“ šteti vsak subjekt, pri katerem lahko dodelitev slotov vpliva na njegove interese. Kot navaja Komisija, za organe za upravljanje letališča to velja.

42 Po eni strani namreč iz člena 4(1) Uredbe št. 95/93 in iz člena 4(8) v povezavi s členom 5(1) te uredbe izhaja, da so organi za upravljanje letališč tako kot letalski prevozniki vključeni v krog subjektov, ki imajo pravico, da se z njimi pred imenovanjem koordinatorja posvetuje, in da so obveščeni med drugim o zaprošenih, dodeljenih in še razpoložljivih slotih. Ta okoliščina potrjuje, da Uredba št. 95/93 temelji na domnevi, da dodelitev slotov, za katero je pristojen koordinator, lahko vpliva na interese organov za upravljanje letališča.

43 Po drugi strani, tako kot navaja Komisija, je lahko organ za upravljanje letališča zainteresiran, da se sloti dodelijo določenemu letalskemu prevozniku, tudi če ni neposredno ali posredno udeležen v njegovem kapitalu, pri čemer je lahko tak interes na primer posledica pogodb za oddajo prostora na letališču, ki jih skleneta letalski prevoznik in organ za upravljanje letališča, ali želje slednjega, da letališče postane domače letališče določenega letalskega prevoznika.

44 Zato je treba ugotoviti, da je treba družbo ANA kot organ za upravljanje letališča na Portugalskem šteti za „katero koli posamezno zainteresirano stranko“ v smislu člena 4(2)(b) Uredbe št. 95/93.

45 Glede na to ugotovitev je treba preveriti, ali uredba z zakonsko močjo št. 109/2008 v pravno zadostni meri določa jamstva, s katerimi je mogoče zagotoviti funkcionalno ločitev koordinatorja v smislu te določbe.

46 Treba je ugotoviti, da je v skladu z uredbo z zakonsko močjo št. 109/2008 družba ANA, ki je zadolžena za opravljanje nalog tako koordinatorja kot organa za upravljanje letališča, tista, ki v skladu s členom 5(1) in (2) te uredbe z zakonsko močjo z ustrezno ločitvijo zagotovi, da je dejavnost koordinatorja neodvisna od njene dejavnosti upravljavca letališča, in da je prav tako družba ANA tista, ki to neodvisnost zagotavlja vsaj na funkcionalni ravni. Poleg tega ta uredba z zakonsko močjo v členu 8 opredeljuje organ za nadzor in spremljanje dodeljevanja slotov ter v členih 9 in 10 opredeljuje resne kršitve in način, kako ta organ obravnava te kršitve.

47 Treba pa je ugotoviti, da jamstva, ki so določena v zadevni portugalski ureditvi, zaradi svoje splošnosti niso zadostna, da bi se zagotovila učinkovita funkcionalna ločitev, ki se zahteva s členom 4(2)(b), prvi stavek, Uredbe št. 95/93. Ta ureditev se namreč v bistvu omejuje le na samoomejitev družbe ANA, ne da bi se tej družbi v zvezi s tem naložila primerna in podrobna pravila, ki jih mora spoštovati.

48 Tudi če bi bilo res, kot navaja Portugalska republika, da družba ANA v praksi ni nikoli izvajala nobenega pritiska in da nacionalni inštitut za civilno letalstvo kot regulator sektorja civilnega letalstva na Portugalskem v zvezi z delovanjem koordinatorja ni nikoli prejel nobene pritožbe, tako navajanje dejstev ni upoštevno za presojo vprašanja, ali je Portugalska republika določila pravna pravila, ki so potrebna za zagotovitev neodvisnosti koordinatorja od katere koli posamezne zainteresirane stranke.

49 Ker v uredbi z zakonsko močjo št. 109/2008 niso bila določena dovolj podobna pravila za zagotovitev „neodvisnosti koordinatorja […] tako, da se koordinator funkcionalno loči od katere koli posamezne zainteresirane stranke“ v smislu člena 4(2)(b), prvi stavek, Uredbe št. 95/93, je treba šteti, da je prvi očitek Komisije utemeljen.

Drugi očitek: sistem financiranja koordinatorja

Trditve strank

50 S členom 4(2)(b) Uredbe št. 95/93 se zahteva, da mora biti sistem financiranja koordinatorjevih dejavnosti tak, da zagotavlja neodvisni status koordinatorja. Po mnenju Komisije to pomeni, da mora koordinator voditi ločeno računovodstvo, da mora imeti ločena proračuna in, med drugim, da financiranje njegovih dejavnosti ne sme biti odvisno od zainteresiranih strank ali le ene zainteresirane stranke, v tem primeru organa za upravljanje letališča. V tem primeru pa naj bi bilo financiranje koordinatorja odvisno izključno od tega organa, ki naj bi potrjeval tudi njegov proračun. Poleg tega, čeprav ima koordinator posebno stroškovno mesto, naj bi vse njegove stroške nosil organ za upravljanje letališča, kar naj ne bi omogočalo ugotovitve, da je sistem financiranja koordinatorja neodvisen od tega organa.

51 Po mnenju Portugalske republike je sistem financiranja, ki zagotavlja neodvisni status koordinatorja, kakršnega določa člen 4(2)(b) Uredbe št. 95/93, le pokazatelj, s katerim je mogoče meriti stopnjo odvisnosti koordinatorja, in ne bistvena zakonska obveznost. Iz dejstva, da pristojbina za dodelitev slotov ni bila uvedena, naj je bi bilo mogoče sklepati, da oddelek DCNS ni neodvisen.

52 Portugalska republika trdi, da so v tem primeru dejavnosti oddelka DCNS z računovodskega vidika strogo ločene od dejavnosti družbe ANA, tako da ima oddelek DCNS posebno stroškovno mesto.

Presoja Sodišča

53 Člen 4(2)(b), drugi stavek, Uredbe št. 95/93 določa, da mora biti „sistem financiranja koordinatorjevih dejavnosti […] tak, da zagotavlja neodvisni status koordinatorja“.

54 V tem primeru je družba ANA, kot izhaja iz točke 44 te sodbe, zainteresirana stranka. Zato je nujno, da ima oddelek DCNS lastne računovodstvo, proračun in finančna sredstva, s katerimi se zagotavlja, da naloge koordinatorja opravlja v skladu z Uredbo št. 95/93, brez kakršnega koli vpliva družbe ANA.

55 V tem primeru pa manjka zlasti mehanizem financiranja z lastnimi sredstvi. Ni namreč sporno, da portugalska zakonodaja takega mehanizma ne določa in da sredstva DCNS izvirajo izključno od družbe ANA.

56 Poleg tega Portugalska republika ne izpodbija tega, da je sprejetje proračuna za delovanje koordinatorja in njegovih letnih poročil v izključni pristojnosti upravnega odbora družbe ANA.

57 V zvezi z argumentom Portugalske republike, da ima oddelek DCNS posebno stroškovno mesto, je treba ugotoviti, da zgolj to dejstvo ne more vplivati na ugotovitev, da koordinatorja v celoti financira zainteresirana stranka, v tem primeru družba ANA. Zato sistem financiranja koordinatorjevih dejavnosti ni tak, da bi zagotavljal njegov neodvisni status, kakor se to zahteva s členom 4(2)(b), drugi stavek, Uredbe št. 95/93.

58 V teh okoliščinah je treba šteti, da je drugi očitek Komisije utemeljen.

Dodatna predloga Portugalske republike

59 Portugalska republika Sodišču dodatno predlaga, naj ugotovi, prvič, da „na Portugalskem trenutni koordinator zagotavlja spoštovanje zahtev v zvezi s funkcionalno neodvisnostjo iz člena 4(2)(b) Uredbe št. 95/93“ in, drugič, da „Portugalska republika izpolnjuje obveznosti iz Uredbe št. 95/93“.

60 V zvezi s tema predlogoma je treba ugotoviti, da v okviru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti Sodišče ni pristojno za obravnavanje predlogov, ki so drugačni od predloga, ki ga je vložila Komisija. Zato je treba ta predloga kot nedopustna zavreči.

61 Glede na zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da Portugalska republika s tem, da koordinatorju za dodeljevanje slotov ni zagotovila neodvisnosti s funkcionalno ločitvijo od katere koli posamezne zainteresirane stranke, in s tem, da mu ni zagotovila sistema financiranja dejavnosti koordinatorja, ki bi mu zagotavljal neodvisen status, ni izpolnila obveznosti iz člena 4(2) Uredbe št. 95/93.

Stroški

62 V skladu s členom 138(1) Poslovnika Sodišča se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Komisija je predlagala, naj se Portugalski republiki naloži plačilo stroškov, in ker ta s predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. **Portugalska republika s tem, da koordinatorju za dodeljevanje slotov ni zagotovila neodvisnosti s funkcionalno ločitvijo od katere koli posamezne zainteresirane stranke, in s tem, da mu ni zagotovila sistema financiranja dejavnosti koordinatorja, ki bi mu zagotavljal neodvisen status, ni izpolnila obveznosti iz člena 4(2) Uredbe Sveta (EGS) št. 95/93 z dne 18. januarja 1993 o skupnih pravilih dodeljevanja slotov na letališčih Skupnosti, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 545/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009.**

2. **Portugalski republiki se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi